

KOHALIKE ELANIKE TURISMIUURING

Läbiviimise aeg: sügis-talv 2005
Meetod: struktureeritud intervjuud
Intervjueeritavate arv: 500
Valimi meetod: kvootvalim

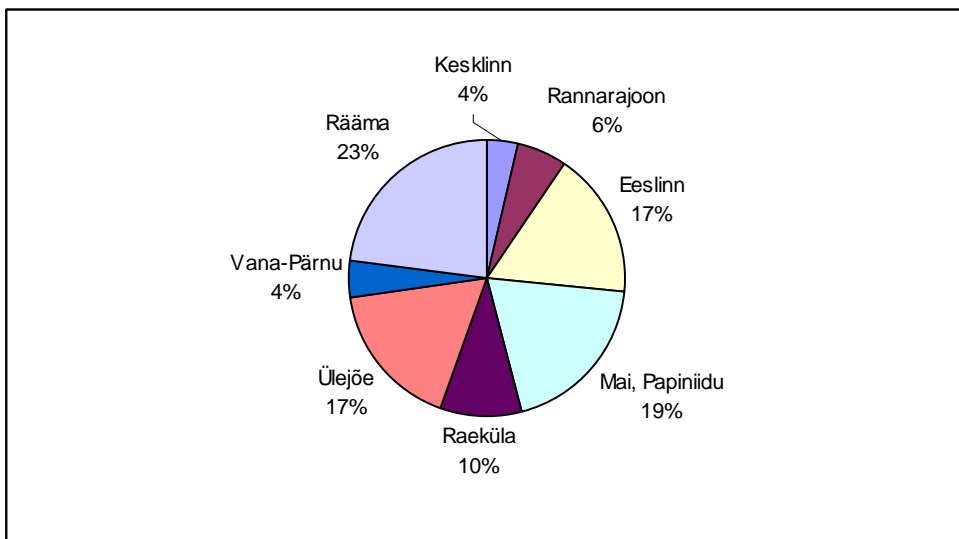
Sissejuhatus ja uuringu läbiviimine

Paljud paigad maailmas arendavad turismi seoses selle majandusliku potentsiaaliga: turism loob töökohti, toob piirkonda uut raha, on suhteliselt puhas võrreldes tööstusvaldkondadega ning vajab minimaalselt stardikapitali. Lisaks rahalistele panustele aitab turism säilitada pärandkultuuri, kaitsta keskkonda ning parendada kohaliku elanikkonna elukeskkonda ning elukvaliteeti.

Muidugi on turismil ka omad varjuküljed nagu igal teisel sotsiaal-majanduslikul tegevusel – turism on sageli hooajaline ning seda on ka töökohad turismisektoris, turism võib endaga kaasa tuua hinnataseme tõusu nii kinnisvaraturul kui ka muudes kaupades ja teenustes. Turism avaldab survet kohalikule infrastruktuurile ning võib võimendada sotsiaalseid probleeme. Turistide arvu kasvuga suureneb liikluskoormus ning sellest tulenev reostus.

Pärnu linn on turismisihkoht olnud üle 170 aasta ning selle aja jooksul on esile kerkinud turismi arenguga kaasnevad nii positiivsed kui ka negatiivsed küljed. Seni on Pärnu linnas uuritud turismi lähtuvalt turistide ja turismiettevõtete vaatenurgast, kuid laiaulatuslikult ei ole uuritud kuidas tunnevad Pärnu linna elanikud ennast Pärnus kui turismisihtkohas, kuidas mõjutab turism nende igapäevaelu ning millised on negatiivsed ilmingud, millega peaks nii avaliku kui erasektori koostöös tegelema.

Kohalike elanike uuring viidi läbi 2005. aasta oktoobrist novembrini ning turismi teema oli üks osa laiemast teemade ringist. Uuringu meetodina kasutati ankeedile tuginevate struktureeritud intervjuud. Uuringu käigus intervjueriti 500 Pärnu linna elanikku, kes olid valitud kvootvalimisse vastavalt elanike elukoha paiknemisele linnaosa järgi (vt. Joonis 1) ning vastavalt soolisele jaotuvusele (naisi 55% ning mehi 45%).

Joonis 1. Intervjueeritavate elukoht linnaosa järgi

Turismiga seotud küsimused jagunesid nelja alateemasse: turismi majanduslikud mõjud, turismi sotsiaal-kultuurilised mõjud, turismi keskkondlikud mõjud ning turismi mõjud igapäevaelule ning linna arengule. Igat väidet oli võimalik hinnata viie-pallisel Likerti skaalal (1 – ei nõustu üldse, 2 – ei nõustu, 3 – ei oska öelda, 4 – nõustun, 5 – täiesti nõus). Analüüsimisel kasutati statistilise andmetötluse paketti SPSS. Järgnevalt käsitletakse igat teemat eraldi, tuuakse välja üldised suundumused ja trendid kasutades näitajatena sagedusjaotusi ning risttabeleid.

Turismi majanduslikud mõjud

Turismi majanduslike mõjude hindamiseks oli esitatud kaheksa väidet, millest pooled olid negatiivsed ja teine pool oma olemuselt positiivsed. Väitega, et **turism on üks olulisimatest majandusvaldkondadest linnas, mis toetab kohalikku majandust**, olid nõus 85% vastajatest. Väitega ei nõustunud 8% ning vastata ei osanud ligikaudu 7% intervjueeritutest. Kõige rohkem mittenõustujatest elas väljapool nn turismipiirkonda (Eeslinnas, Ülejõel ning Vana-Pärnus) ning turismi positiivset mõju kohalikule majandusel hindasid suuremaks kõrgema haridustasemega inimesed.

Väitele, et **tänu turismi arengule on paranenud töökohtade leidmise võimalus linnas** vastas positiivselt 76% vastajatest, 14% ei osanud sellist väidet hinnata ning 14% ei nõustunud väitega. Teistest väiksemaks hindasid turismi mõju töökohtadele mehed, Ülejõel elavad inimesed ning inimesed, kellel haridustase oli kas keskkooli või gümnaasiumi haridus või siis kutsekeskharidus.

Küsimusele, kas **turism on nende arvates toonud endaga kaasa elustandardite tõusu linnas**, vastav nõustuvalt 75% vastajatest, küsimusele eitava vastuse andsid 12% ning ei osanud vastata 13% intervjueeritavatest. Mõju hindasid teistest kessemaks mehed ning Ülejõe elanikkond.

Ankeedis paluti anda hinnang ka **turismi mõjule Pärnu linna tehtud investeeringutele**. 16% ei osanud mõju hinnata, 5% leidsid, et turism ei mõjuta investeeringute mahtusid linnas ning 79% arvasid, et tänu turismi arendamisele on suurenenud ka investeeringud Pärnu linna.

Väitega, et **suur osa turismis loodus sissetulekutest läheb väljapoole Pärnu linna organisatsioone ja isikuid**, nõustus 31% vastanutest, 46% ei osanud hinnangut anda ning 23% arvasid, et see ei ole nii. Küsimusele, kas nende arvates **toob turism rahalist kasu vaid vähestele inimestele linnas** vastasid 45% nõustuvalt, 13% ei osanud vastata ning 42% leidsid, et see ei ole nii. Keskmiselt positiivsemalt vastasid Kesklinnas, Rannarajoonis ja Raekülas elavad inimesed ning keskmiselt negatiivsemalt Ülejõel elavad inimesed. Keskmiselt positiivsemaks hindasid rahalise kasude jaotumist elanike vahel mehed (39% ei nõustunud väitega, naistest 45%).

Turismi mõju kinnisvara hindade märgatavale kasvule tõi välja 86% vastajatest, 7% ei nõustunud väitega ning 6,3% ei osanud hinnangut anda. Teistest väiksemaks hindasid turismi mõju kinnisvara hindade kasvule Rannarajoonis ja Räämal elavad inimesed. **Kaupade ja teenuste kallinemist seoses turismi arenguga** tõi välja 59% intervjueeritavatest, 8% ei osanud vastata ning 33% leidsid, et turism ei mõjuta teenuste ja kaupade hindu linnas.

Turismi sotsiaal-kultuurilised mõjud

Turismi sotsiaal-kultuuriliste mõjude hindamiseks esitati kaheksa küsimust, millest kolm olid alatoonilt positiivsed ja viis negatiivsed. Väitele, et **turism on parandanud Pärnu restoranide ja muude teenuste kvaliteeti**, leidsid 7,5% vastajatest et see ei ole nii. 1/5 intervjuueeritavatest ei osanud vastata ning 73% leidsid, et turism on linna teenuste kvaliteedile mõjunud vaid positiivselt.

Uuriti ka, kas **turism julgustab kogukonda tegelema mitmete kultuuriliste tegevustega nagu käsitöö, kunst ja muusika** ning 83% vastanutest leidis, et see on nii. Lisaks leidsid 2/3 intervjuueeritavatest, et **tänu turismi arendamisele on kohalikel elanikel rohkem vaba aja veetmise võimalusi** ning 1/3 jällegi, et turismi areng ei ole mõjutanud vaba aja veetmise kohtade valikut linnas.

Uuringus sooviti teada saada, **kas turism häirib kohalikku eluviisi** – 72% vastanutest leidis, et see ei ole nii ning ligikaudu 20% väitsid, et häirib küll. Teistest keskmiselt enam häirituna tundsid ennast inimesed, kes elavad Kesklinnas (seal on aastaringne turismi surve kõige suurem), mehed ning vastajad vanusegrupis 35-54 aastat. Eesti keelt emakeelena mitterääkivad inimesed tundsid oma igapäevast elu turismist vähem häirituna.

Väitega, **turistide arvu kasv põhjustab turistide ja kohalike elanike võõrandumist**, ei olnud nõus 64% vastajatest, 22% ei osanud vastata ning 14% leidsid et see on just nii. Enim oli nõustujaid 15-24 aastaste vanusegrupis (28%).

Küsimusele, **kas turistide tõttu on üha raskem leida vaikset paika oma vaba aja veetmiseks**, vastas 64% vastanutest eitavalt, 8% ei osanud vastata ning 28% leidsid, et olukord on just selline. Keskmiselt väiksemat negatiivset mõju tunnevad Ülejõe ja Vana-Pärnu elanikud. Keskmiselt tugevamat survet vaba aja veetmisele võimalustele tunnevad eesti keelt emakeelena rääkivad inimesed ning inimesed vanuses 15-34 aastat. Paralleelselt küsiti, **kas turistide arvu kasv on vähendanud kohalike elanike vaba aja veetmise võimaluste kasutamist** ning 73% leidsid, et see ei ole nii, 8% ei osanud vastata ning 19% leidsid, et on küll vähendanud kohalike elanike vaba aja veetmise võimalusi. Keskmiselt tugevamat survet tunnetavad inimesed, kes elavad Kesklinnas, Raekülas ja Eeslinnas, mehed ning inimesed vanuses 15-24 aastat.

Uuringus paluti anda hinnang ka **turismi mõju linna kuritegevusele**. 38% vastajatest leidis, et turistide arvu kasvuga suureneb ka kuritegevus linnas, 14% ei osanud hinnangut anda ning 48% arvasid, et turismi kasv ei mõjuta kuritegevuse taset linnas. Teistest suuremana tajusid ohtu inimesed, kes elavad Eeslinnas, Raekülas ning Vana-Pärnus, mehed võrreldes naistega (49% meestest nõustus väitega ning naistest 29%) ning eesti keelt emakeelena kõnelevad elanikud (39% võrreldes 24% eesti keelt emakeelena mitte kõnelevad inimesed).

Turismi keskkondlikud mõjud

Turismi keskkondlike mõjude hindamiseks esitati kaheksa väidet, mis kõik olid oma alatoonilt negatiivsed. 46% vastanutest leidis, et **ehitustegevus linnas on liiga kiire**, 41% ei nõustunud väitega. Kiire ehitustempot tõid enam välja inimesed, kes elavad Kesklinnas, Rannarajoonis, Eeslinnas ning Ülejõel. Kõige vähem häiritud linna ehitustempost olid inimesed vanuses 15-24 aastat ja 35-44 aastat.

Väitega, et **turismiga kaasnevad suurenenud liiklusvood linnas**, olid nõus 74% intervjueeritavatest, 19% ei olnud seda täheldanud ning 7% ei osanud hinnangut anda. Keskmiselt suuremaks hindasid seda riski Rannarajooni, Eeslinna ja Vana-Pärnu elanikud ning inimesed vanusevahemikus 25-55 aastat.

Palju aastaid räägitud parkimisprobleemi kohta leidsid 43% intervjueeritavatest, et **turistide arvu kasvuga kaasnev parkimise probleem häirib neid**, 15% ei osanud hinnangut anda ning 42% ei nõustunud selle väitega. Keskmiselt rohkem tõid probleemi välja Kesklinna (61%) ja Rannarajooni (73%) elanikud, mehed (50% võrreldes naiste 36% ning inimesed vanuses 25-54 aastat.

Uuringus sooviti saada Pärnu linna elanikelt hinnangut ka **suurenenud liikluse ja prüügiga kaasnevat mõju keskkonnale**. 46% vastanutest leidis, et suurenenud liiklus ja prügi on endaga kaasa toonud märkimisväärset kahju keskkonnale, 39% vastajatest leidsid, et see ei ole nii ning 15% ei omanud hinnangut. Tugevamat survet tõid esile Ülejõe, Eeslinna ja Raeküla elanikud ning vähem Kesklinnas ja Rannarajoonis elavad inimesed. Probleemi tõstsid keskmiselt rohkem esile venekeelsed elanikud (58% võrreldes eestlaste 44%) ning vanusegrupp 25-34 aastased.

Väitele, **turismi tõttu ei ole linnas piisavalt tööstusmaad**, ei osanud 30% vastajatest hinnangut anda, 64% leidis, et see ei ole nii ning 6% nõustus väitega. Uuriti ka, **kas turismi tarbeks ehitatud ehitised harmoneeruvad** vastajate arvates **linna loodusliku keskkonna ja traditsioonilise arhitektuuriga**. 18% vastajatest ei osanud vastata, 62% leidis, et turismiehitised harmoneeruvad linnakeskkonnaga ning 20% intervjueeritavatest leidis, et turismiehitised ei sobitu linnakeskkonda. Kõige rohkem kriitilisi vastajaid oli vanusegrupis 15-24 aastat, kõige pooldavamad olid vastajad vanuses 35-44 aastat.

Keskkondlike mõjude bloki lõpetuseks paluti avaldada arvamust, **kas turism avaldab negatiivset mõju looduslikele ressurssidele** (pargid, rand, jõgi jne). 72% intervjueeritavatest vastasid sellele küsimusele eitavalt ning väitega nõustus 20% vastajatest. Kõige kriitilisemad olid Kesklinnas ja Rannarajoonis elavad inimesed ning linnaelanikud vanuses 15-24 aastat.

Mõjud igapäevaelule ja linna arengule

Lisaks eelpool toodud valdkondadele esitati veel 15 väidet, millega sooviti mõõta turismi mõjusid kohalike elanike igapäevaelule ning linna arengule laiemalt. Väidetest neli olid negatiivse alatooniga.

Väitele, ma **olen õnnetu selle üle, et elan samas linnas turistidega**, vastas 95% intervjueeritavatest, et see ei ole nii. Vaid 3% vastanutest nõustus väitega. Küsimusele, **kas nad uhked, et nad elavad turistide poolt hinnatud linnas**, vastas 78% jaatavalt ning eitavalt 10%. 12% vastanutest ei osanud oma seisukohta väljendada.

51% vastanutest väitis, et neile **meeldib suhelda turistidega** ning 34% ütles, et neile ei meeldi suhelda turistidega, 15% ei osanud hinnangut anda. Teistest keskmiselt enam ei meeldi turistidega suhelda Eeslinna ja Rannarajooni elanikele, meestele ning madalama haridustasemega inimestele.

Küsimusele, **kas nad on loonud sõprussuhteid turistidega** vastas nõustuvalt 27% inimestest. 63% eitas selliste suhete loomist. Teistest keskmiselt enam väitsid turistidega sõprussuhete loomist vanusegrupid 15-24 aastat ning 35-44 aastat.

Üle poolte vastanustest (55%) väitsid, et nende **suhted turistidega on olnud positiivsed ja kasulikud**, 18% ei osanud hinnangut anda ning 27% väitsid, et see ei ole nii. Keskmiselt negatiivsemaid suhteid tõid välja Vana-Pärnu, Raeküla ja Rannarajooni elanikud.

Väitega, **minu sissetulekud sõltuvad linna küllastavate turistide kulutustest**, nõustusid 14% vastanutest ning 82% leidsid, et see ei ole nii. Keskmiselt enam leidsid oma sissetulekud turistide kulutustega seotud olevat vanusegrupid 25-34 ja 35-44 aastat.

Küsimusele, **kas teile meeldib linnas küllastada piirkondi, kus kävad turistid**, vastasid 47% intervjueeritavatest jaatavalt, 43% leidsid, et neile ei meeldi käia seal kus turistid, ning 10% ei osanud vastata. Keskmiselt enam vastasid positiivselt Kesklinnas elavad inimesed, vene keelt emakeelena kõnelevad inimesed ning vastajad vanusegrupis 15-24 aastat.

Vaid 2% intervjueeritavatest väitis, et **turismi arendamine on pannud neid mõtlema, et nad ei taha siin linnas enam elada**. 5% ei osanud hinnangut anda ning 93% ei olnud selle väitega nõus. 13% uuringus osalenutest väitis, et **enamuses inimesi, keda nad teavad, ei meeldi turistid**. Samas ei nõustunud selle väitega 76% vastanutest. Keskmiselt enam elab selliseid inimesi Mai-Papiniidu ning Rääma linnaosas.

Küsimusele, **kas nad on vastu uute turismiasutuste rajamisele, mis tooksid linna rohkem turiste**, vastasid jaatavalt 11% küsitletutest, 85% leidsid, et see ei ole nii. Teistest keskmiselt enam vastumeelsust näitasid Kesklinna ja Rannarajooni elanikud ning inimesed vanusegrupis 15-24 aastat.

79% vastajatest leidsid, et **tänu turismi arendamisele on paranenud linna üldine väljanägemine**. Küsimusele, **kas linna peaks rohkem turiste ligi meelitama suvel või talvel**, leidis 75%, et kasvuruumi on suvisel perioodil (20% olid selle vastu) ning 84% arvasid, et talveperioodil peaks turiste linnas rohkem olema (vastu oli 9%).

Uuriti ka, kas **kohalik omavalitsus peaks kontrollima turismi arendamist linnas** ning 94% uuritavatest leidis, et see peaks nii olema.

Vastajatelt sooviti ka teada, **kas turism on hetkel linnale kasulik** ning **kas nende arvates peaks turism ka tulevikus omama linnas olulist rolli**. 94% vastajatest leidis, et turism on praegu linnale kasulik ning 90% küsitletutest leidis, et nende arvates peaks turism ka tulevikus omama linnas olulist rolli

Kokkuvõte

Käesolevas uuringus sooviti teada saada, millised on kohalike elanike arvamus seoses turismi arenguga kaasnevatele mõjudele Pärnu linnas. Mõjud jagunesid majanduslikeks, sotsiaal-kultuurilisteks ning keskkondlikeks.

Turismi majanduslike mõjude kokkuvõtteks võib tõdeda, et Pärnu linna elanikud tajuvad turismiga kaasnevaid majanduslikke mõjusid positiivselt ning kuigi võiks eeldada, et turismiga kaasnev surve kinnisvara hindadele ning kaupade ja teenuste hindadele on kohalike elanike poolt tugevamini tunnetatav, ei ilmenud see uuringu tulemustest. Teistest kriitilisemalt suhtuvad turismi positiivsetesse majanduslikesse mõjudesse Ülejõe piirkonnas elavad inimesed.

Sotsiaal-kultuuriliste mõjude osas võib öelda, et selles valdkonnas ei olda nii ükskmeelselt positiivselt meelestatud. Keskmiselt turismikriitilisemad on meessoost linnaelanikud, samas kui naistel arvamus puudub. Turistide ja kohalike elanike võõrandumist tõid kõige enam välja noored linnaelanikud, mis võib tähendada seda, et nad ei suuda samastuda ning leida ühisosa keskmiselt vanemaelaste linnakülalistega. Kuritegevuse suurenemise ohtu seoses turistide arvu kasvuga tõid esile need piirkonnad, mis asuvad väljapool nn turismipiirkonda – tekib küsimus, et kas nendes piirkondades ongi suurem kuritegevuse tase või on nende piirkondades politsei järelvale nõrgem või mitte nii nähtav.

Turismi keskkondlike mõjude kokkuvõtteks võib välja tuua, et turismi keskkondlike mõjude osas lahknevad Pärnu linna elanike arvamus üksteisest rohkem kui eelnevate alapunktide juures. Intervjuueeritavad tõdesid, et tänu turismi arengule on suurenenud liiklusvood linnas ning Kesklinna ja Rannarajooni elanikud ei ole rahul parkimiskorraldusega linnas – turismi kõrghooajal on neil raske oma autoga liigelda. Liikluse ja prügi mõju keskkonnale hinnang kahestus – ligi pooled elanikud arvasid, et tekitatakse kahjulikku mõju keskkonnale ning pooled, et mitte. Vähem tõid kahju välja Kesklinna ja Rannarajooni elanikud. Siin võib põhjuseks olla see, et need piirkonnad on koristamisel suurema tähelepanu all ning parkimise osas ollakse parkimistasudega viidud suuremad parkimisvood rannarajoonist ja kesklinnast välja teistesse elurajoonidesse.

Palju kõneainet pälvinud teema, uusehitiste sobitumine linnakeskkonda, turismiehitiste osas leidsid üle poole elanikest, et ehitised sobituvad linnakeskkonda ning harmoneerivad olemasoleva arhitektuuriga.

Uuringu tulemustest selgub, et Pärnu linna elanik on harjunud turistidega oma igapäevaelus. Nad on uhked, et elavad linnas, mis on teiste inimeste poolt hinnatud puhkusepaik ning pisut üle poolte vastanustest ütlesid, et neile meeldib turistidega suhelda. Samuti üle poolt elanikest väitsid, et nende suhted turistidega on olnud positiivsed ja kasulikud – keskmiselt negatiivsemaid suhteid tõid välja mereäärsed linnaosad (Vana-Pärnu, Raeküla ja Rannarajoon), millest võib eeldada, et nendes piirkondades tekib siiski sagedamini konflikte linnakülalistega.

Kuigi ühelt poolt toodi välja meeldivaid suhteid turistidega, leidsid peaaegu pooled vastajad, et neile ei meeldi külastada linnas piirkonda, kus käivad turistid. Päril negatiivset suhtumist turistide osas

näitas vaid 2-3% linnaelanikest. Suur enamus vastajatest ütlesid, et nad ei ole vastu uute turismirajatiste rajamisele, mis tooksid linna veelgi rohkem külalisi – kasvuruumi nähti nii suve- kui ka talveperioodil.

Mis puudutab turismi mõju linna üldisele väljanägemisele, siis ligikaudu 80% intervjueritavatest leidsid, et tänu turismi arendamisele on paranenud linna üldine väljanägemine ning peaaegu kõik vastajad leidsid, et turism on hetkel linnale kasulik ning nende arvates peaks ka tulevikus turism omama linnas olulist rolli.